

CURTEA SUPREMĂ DE JUSTIȚIE
DECIZIE

28 octombrie 2020

mun. Chișinău

Colegiul Penal în următoarea componență:
președinte
judecători

Diaconu Iurie
Catan Liliana
Guzun Ion

examinând admisibilitatea în principiu a recursului ordinar declarat de reprezentantul Serviciului Fiscal de Stat, Direcția Generală Administrare Fiscală Nord, Diacioc Valeriu, prin care se solicită casarea deciziei Colegiului penal al Curții de Apel Bălți din 30 iunie 2020, în cauza penală privind-o pe

***COTOS Miraida XXXXX, născută la
XXXXX, originară XXXXX, domiciliată în XXXXX.***

Termenul de examinare a cauzei:

Prima instanță: 01.11.2019 – 24.12.2019;

Instanța de apel: 22.01.2020 – 30.06.2020

Instanța de recurs: 25.08.2020 – 28.10.2020.

c o n s t a t ă :

1. Prin sentința Judecătoriei Edineț, sediul Central, din 24 decembrie 2019, cauza fiind examinată conform prescripțiilor din art. 364¹ Cod de procedură penală, Cotos Miraida a fost recunoscută vinovată de comiterea infracțiunii prevăzute de art. 244 alin. (2) lit. b) Cod penal, fiindu-i stabilită o pedeapsă, cu aplicarea prevederilor art. 10 Cod penal, sub formă de amendă în mărime de 4000 unități convenționale în sumă de 80.000 lei cu privarea de dreptul de a practica activitatea de întreprinzător pe un termen de 2 ani.

Solicitarea procurorului cu privire la încasarea cheltuielilor judiciare în sumă totală de 97,65 lei din contul inculpatei, s-a respins ca neîntemeiată.

Acțiunea civilă a Serviciului Fiscal de Stat către Cotos Miraida privind încasarea prejudiciului material cauzat prin infracțiune, s-a admis în principiu, urmând ca instanța de ordin civil să stabilească cuantumul despăgubirilor.

2. Pentru a pronunța sentința, prima instanță, în fapt, a constatat că, inculpata în perioada anului 2015, deținând funcția de conducător al SRL "Remarcabila", având intenția de neachitare a impozitului la bugetul național, din interes material a inclus în documentele contabile și fiscale a unor date denaturate, încălcând prevederile art.13 alin. (1) lit. a) a Legii Contabilității 113-XVI din 27.04.2007 - „răspunderea pentru ținerea contabilității și raportarea financiară revine conducerii”, care conform art. 13 alin. (2) al aceleași Legi este obligată „să asigure întocmirea și

prezentarea oportună, completă și corectă a documentelor primare, a registrelor contabile conform regulilor stabilite de Ministerul Finanțelor” precum și „să asigure documentarea faptelor economice ale entităților și reflectarea acestora în contabilitate”, prin prezentarea cu informații neautentice a declarațiilor privind TVA și anume în decursul perioadei 01.07.2015-31.12.2015, a declarat volum de livrări impozabile, la cota 8% în sumă de 720.456, 71 lei TVA aferentă 983.232,16 lei, la cota de 20% în sumă de 720.456, 71 TVA aferentă – 57.636,53 lei pe când, conform actului de control nr.5-676059 din 06.04.2016 și decizia șefului IFS pe r-nul Edineț nr.585 din 22.04.2016, s-a constatat că prin procesul-verbal de conciliere debitorul SRL ”Remarcabila” XXXXX transmite în proprietatea JBC „Energbank” SA XXXXX cu scopul diminuării sumei urmărite conform procedurilor de executare: teren agricol cu suprafața de 1,7781 ha și cinci construcții; 1) construcție agricolă agroindustrială suprafața 6169,8 m/2, XXXXX cu valoarea contabilă de 5.444.551 lei, valoarea totală a livrării conform facturii fiscale 3.488.952 lei, 2) construcție agricolă agroindustrială suprafața 387,4 m/2 cu nr. cad. XXXXX cu valoarea contabilă 341.445, valoarea totală a livrării conform facturii fiscale 218.875 lei, 3) construcție accesorie cu suprafață 293,7 m/2, nr. cad. XXXXX cu valoarea contabilă 258.856 lei, valoarea totală a livrării conform facturii fiscale 165.933 lei, 4) construcție accesorie cu suprafață 77,8 m/2 nr. cad. XXXXX cu valoarea contabilă 68.562 lei, valoarea totală a livrării conform facturii fiscale 43.950 lei, 5) construcție accesorie cu suprafața de 67 m/2 nr. cad. XXXXX cu valoarea contabilă 59.098 lei, valoarea totală a livrării conform facturii fiscale 37.880 lei situate pe adresa XXXXX și teren pentru construcție comercială prestare servicii cu suprafața de 265,3 m/2 XXXXX cu valoare contabilă 1.121.620 lei, valoarea totală a livrării conform facturii fiscale 297.602 lei. Prin urmare, conform datelor contabile valoarea contabilă a bunurilor transmise, constituia 7.294.132 lei, iar conform facturii fiscale XXXXX suma fiind de 4.253.196,66 lei, din care conform art.97 (5) din Codul fiscal unde se prevede că valoarea impozabilă a livrării impozabile a activelor supuse uzurii reprezintă valoarea cea mai mare din valoarea lor contabilă și valoarea de piață, de unde rezultă că a fost diminuat TVA aferent livrărilor cu 608.187 lei care urma a fi achitat.

Tot ea, în perioada anului 2015, având aceeași intenție, a încălcat prevederile art. 102 (4) Titlul III din Codul Fiscal și în luna iulie 2015 și anume a fost trecut în cont factura fiscală XXXXX din 30.07.2015 primită de la SRL „Export Import Nord”, XXXXX, TVA aferent facturii 114.121 lei, și anume palete care nu au fost folosite pentru desfășurarea activității de întreprinzător și care în procesul activității au fost sustrate.

De asemenea, în perioada anului 2015, activând în aceeași funcție și având aceeași intenție, a diminuat impozitul pe bunuri imobiliare prin reflectarea greșită în darea de seamă pentru anul 2015 BIJ15 aprobată prin Anexa nr. 1 la ord. IFPS nr.

495 din 10.06.2015 prin ce a încălcat prevederile art.282 Titlul VI al Codului Fiscal, în sumă de 3890 lei care nu a fost achitat în termenul stabilit.

Astfel, statului Republica Moldova, reprezentat de către Serviciu Fiscal de Stat, i s-a cauzat un prejudiciu material în sumă de 726.198 lei.

3. Legalitatea și temeinicia sentinței de condamnare, a fost atacată cu apel de către reprezentantul părții vătămate și civile, șeful adjunct al Direcției Generale al Serviciului Fiscal de Stat, Ana Oboroc, care a solicitat casarea parțială a sentinței cu pronunțarea unei noi hotărâri, prin care acțiunea civilă să fie admisă integral, cu încasarea în beneficiul statului de la Cotos Miraida a prejudiciului cauzat prin infracțiune în mărime de 1.026.895 lei.

În apel apelanta a indicat, că consideră sentința ilegală și pasibilă de anulat în partea acțiunii civile, motivând că statului i s-a cauzat un prejudiciu material în sumă de 1.026.895,00 lei. Menționează, că responsabil de activitatea economico-financiară a întreprinderii și respectarea legislației fiscale pentru perioada 01.07.2012 31.12.2015 este conducătoarea și fondatoarea întreprinderii SRL "Remarcabila", Cotos Miraida.

Astfel, apelanta face referire la art. 225 alin. (1) și 387 alin. (1) și (3) Cod de procedură penală, care stipulează că odată cu pronunțarea sentinței de condamnare, instanța de judecată, apreciind dacă sunt dovedite temeiurile și mărimea pagubei cerute de partea civilă, admite acțiunea civilă, în tot sau în parte, ori o respinge.

Totodată, indică că în suma solicitată de Serviciul Fiscal de Stat în acțiunea civilă depusă instanței de fond au fost incluse penalitățile, amenzile și sancțiunile fiscale, ce constituie prejudiciul cauzat de 1.026.895 lei.

Astfel, suma datorată bugetului de stat de către inculpată survine în urma controlului fiscal, decizia nr. 585 din 22.04.2016, fiind calculat taxa pe valoare adăugată în mărime de 722.308 lei, impozitul pe bunurile imobiliare în mărime de 3890 lei, conform art. 228 alin. (3) Cod Fiscal majorări de întârziere în suma totală de 61.881 lei și amenzi fiscale în sumă totală de 965.014 lei, în temeiul art. 238 alin. (2), art. 260, art. 261 Cod Fiscal.

Indică faptul, că Cotos Miraida a cunoscut despre decizia nr. 585 din 22.04.2016 de sancționare fiscală, însă n-a contestat-o în modul prevăzut de lege, ceea ce denotă că inculpata și apărătorul ei avocatul N. Baban au fost de acord cu soluțiile adoptate în decizie.

4. Prin decizia Colegiului Penal al Curții de Apel Bălți din 30 iunie 2020, apelul reprezentantului părții vătămate și civile, șeful adjunct al Direcției Generale al Serviciului Fiscal de Stat, Anna Oboroc, a fost respins ca depus peste termen, cu menținerea fără modificări a sentinței în cauză.

5. În partea descriptivă a deciziei, instanța de apel a menționat că, examinând materialele cauzei penale, a considerat apelul ca fiind depus peste termen și pasibil de respins, iar sentința atacată – legală, motivată și întemeiată.

Colegiul penal și-a întemeiat soluția pe art. 415 alin. (1) pct. 1) lit. a) și pe art. 414 alin. (1) Cod de procedură penală. Termenul de apel este un termen procesual legal, durata lui fiind stabilită prin lege. El este absolut și are caracter imperativ, adică depășirea lui atrage decăderea din dreptul de a exercita calea de atac, iar dacă totuși apelul a fost declarat după expirarea termenului, el urmează a fi respins ca fiind declarat peste termen, cu excepția când întârzierea a fost determinată de motive întemeiate.

Din materialele dosarului rezultă, că la data de 24.12.2019 a fost adoptată sentința pe cauza penală de învinuire a lui Cotos Miraida, fiind pronunțată integral în prezența inculpatei și avocatului N. Baban (f.d.161-167 Vol. II).

La aceeași dată, 24.12.2019 inculpatei, avocatului N. Baban și reprezentantului părții vătămate și civile N. Cazacu le-a fost înmănată, copia sentinței redactate, fapt confirmat prin recipisa de primire din 24.12.2019 (f.d.168 Vol. II). Și procurorului, la 26.12.2019, prin scrisoarea nr.22337 i-a fost remisă copia sentinței redactate (f.d.169 Vol. II).

Astfel, pentru reprezentantul părții vătămate și civile N. Cazacu, termenul de 15 zile de declarare a apelului curge din data de 25.12.2019, apelul urmând a fi depus nu mai târziu de 10.01.2020, apelul fiind depus, însă la data de 16.01.2020 (conform plicului poștal) și 20.01.2020 (conform ștampilei Judecătoriei Edineț cu nr.542 din 20.01.2020), deci, peste termenul legal de 15 zile.

Faptul, că reprezentantul părții vătămate și civile n-a atacat în termen sentința se confirmă prin data indicată pe apel, 16.01.2020, când acesta a fost întocmit, datele poștale de 16.01.2020 și înregistrarea în instanța de judecată de 20.01.2020. În apel nu s-a motivat prin situația de fapt și prevederile legale de ce sentința a fost atacată peste termenul de 15 zile de la pronunțare.

Atât în cererea de apel, cât și în ședința instanței de apel, reprezentantul părții vătămate și civile n-a indicat nici un temei legal care ar motiva întârzierea și repunerea în termen a apelului. Motivul, că reprezentantul părții vătămate și civile n-a știut despre dreptul de atac se respinge ca neîntemeiat, așa cum a primit copia sentinței în aceeași zi de 24.12.2019, unde de asemenea este indicat dreptul de atac în 15 zile la Curtea de Apel Bălți.

6. Nefiind de acord cu decizia instanței de apel, reprezentantul Serviciului Fiscal de Stat, Direcția Generală Administrare Fiscală Nord, Diacioc Valeriu a atacat-o cu recurs ordinar, invocând prevederile art. 427 alin. (1) pct. 6 Cod de procedură penală, solicitând casarea deciziei cu rejudecarea cauzei și pronunțarea unei noi hotărâri, prin care acțiunea civilă înaintată de către Serviciul Fiscal de Stat să fie admisă.

Recurentul în cererea de recurs a indicat motivele din cererea de apel. Concomitent, în contradicție cu afirmarea instanței de apel, precum că reprezentantul Serviciului Fiscal de Stat, Direcția Generală Administrare Fiscală

Nord, Diacioc Valeriu a participat la pronunțarea sentinței, acest fapt nu a fost confirmat, deoarece nu a figurat în lista participanților la ședința din 24.12.2019, sentința menționată nu include textual fapte confirmative a participării acestuia când a avut loc pronunțarea sentinței. Serviciul Fiscal de Stat a recepționat sentința integrală din 24.12.2019 la data de 26.12.2019. Atrage atenția că, argumentele menționate au fost expuse întru argumentarea depunerii cererii de apel peste termenul stabilit, însă instanța de apel nu s-a expus asupra acestui capăt de cerere, invocând numai motivele de drept de declarare a cererii depuse peste termen.

7. În conformitate cu prevederile art. 431 alin. (1) pct. 1¹) Cod de procedură penală, procurorul a depus referință privitor la opinia sa asupra recursului reprezentantului Serviciului Fiscal de Stat, Direcția Generală Administrare Fiscală Nord, Diacioc Valeriu, menționând că acesta urmează a fi declarat inadmisibil, ca fiind vădit neîntemeiat și lipsit de temeiuri legale.

8. Examinând admisibilitatea în principiu a recursului ordinar pe baza materialului din dosarul cauzei și motivelor invocate, Colegiul penal concluzionează că acesta urmează a fi declarat inadmisibil din următoarele considerente.

Pornind de la dispoziția art. 432 alin. (2) pct. 4) Cod de procedură penală, se relevă că instanța de recurs, examinând admisibilitatea în principiu a recursului declarat împotriva hotărârii instanței de apel, fără citarea părților, este în drept să decidă asupra inadmisibilității acestuia în cazul în care constată că este vădit neîntemeiat.

Conform prevederilor art. 424 alin. (2) Cod de procedură penală, instanța de recurs examinează cauza numai în limitele temeiurilor specificate de art. 427 Cod de procedură penală, care în mod obligatoriu trebuie să fie invocate de recurent și preia spre examinare doar acele recursuri care sunt declarate împotriva hotărârilor pronunțate asupra fondului cauzei, nefiind pasibile contestării deciziile prin care apelul a fost respins peste termen.

Din conținutul cererii de recurs, se constată că recurentul face trimitere la temeiul de casare stipulat de art. 427 alin. (1) pct. 6) Cod de procedură penală, potrivit căruia sunt pasibile contestării cu recurs ordinar hotărârile adoptate de instanța de apel *în cazul în care instanța nu s-a pronunțat asupra tuturor motivelor invocate în apel sau hotărârea atacată nu cuprinde motivele pe care se întemeiază soluția ori motivarea soluției contrazice dispozitivul hotărârii sau acesta este expus neclar, sau instanța a admis o eroare gravă de fapt, care a afectat soluția instanței.*

Verificând alegațiile recurentului, în raport cu actele cauzei, Colegiul Penal conchide că acestea sunt vădit nefondate, iar decizia instanței de apel este legală și întemeiată, în partea ce ține de respingerea apelului, ca tardiv, or în motivarea soluției adoptate s-a specificat că, potrivit art. 415 alin. (1) lit. a) Cod de procedură penală, instanța de apel, judecând cauza în ordine de apel, este în drept să respingă apelul, menținând hotărârea atacată, dacă acesta este tardiv.

Conform art. 402 alin. (1) Cod de procedură penală și practicii judiciare despre judecarea cauzelor penale în ordine de apel, termenul de apel este de 15 zile de la data pronunțării sentinței integrale, dacă legea nu dispune altfel. În acest sens, se relevă că Curtea Europeană a Drepturilor Omului, în cauza Sutter vs. Elveția, a statuat că de la data pronunțării hotărârii începe a curge termenul de exercitare a căii de atac. Mai mult ca atât, cu privire la necesitatea prezentării părților la pronunțarea integrală a sentinței, Colegiul ține să remarce că această chestiune este facultativă, adică părțile la dorință pot asista în ședință și primi o copia a hotărârii, sau ulterior se pot adresa pentru recepționarea acesteia, însă indiferent de prezentarea sau ne prezentarea acestora, termenul de atac a hotărârii va curge începând cu ziua următoare pronunțării. Statuarea dată, rezultă din analiza coroborată a prevederilor expuse de legislator în art. 402, 340 și 230 Cod de procedură penală.

În general, cerința textuală a acestui caz de casare presupune că, la etapa judecării cauzei de către instanța de apel s-au încălcat prevederile legii procesual-penale, și nici un indiciu nu poate sugera recurentului precum că, chestiunea de apreciere a probatoriului ar putea constitui în sine o eroare de drept care să se subscrie măcar unuia din cele 5 subpuncte ale pct. 6) alin. (1) art. 427 Cod de procedură penală.

Ținând cont de cele menționate, recurentului critică încasarea prejudiciului material cauzat din contul inculpatei, astfel colegiul se va expune în continuarea pe aceste motive.

Instanța de fond a recunoscut inculpata vinovată de săvârșirea infracțiunii, prin urmare i-a aplicat pedeapsă sub formă de amendă, pe care în decurs de 3 zile a achitat-o, confirmat prin ordinul de încasare (Vol-II, f.d. 170). Cotos Miraida nu a atacat sentința, fiind de acord cu soluția instanței și achitând amenda.

Referitor la declarațiile reclamantului, la ședința din 20.12.2019 a fost prezent reprezentantul părții civile - Cazacu Nicolai și cunoștea că următoarea ședință va avea loc la 24.12.2019 (Vol-II, f.d. 153-155). La ședința de judecată din 24.12.2019, nu s-a prezentat Cazacu Nicolai, dar aceasta nu demonstrează că ultimul nu cunoștea de data pronunțării sentinței. Prin urmare, Colegiul Penal reține că conform procesului verbal din 24.12.19, Cazacu Nicolai deși nu figurează ca participant (Vol-II, f.d. 161), este recipisa din 24.12.19, în care este semnătura reprezentantului Serviciului Fiscal de Stat de primire a copiei sentinței.

Corect instanța de apel a menționat că în apel nu s-au invocat motive întemeiate ce ar fi determinat întârzierea declarării apelului, astfel, instanța fiind în imposibilitate de a repune în termen cererea reprezentantului părții vătămate și civile, șeful adjunct al Direcției Generale al Serviciului Fiscal de Stat.

Mai mult, conform art. 230 alin. (2) Cod de procedură penală, în cazul în care pentru exercitarea unui drept procesual este prevăzut un anumit termen, nerespectarea acestuia impune pierderea dreptului procesual și nulitatea actului

efectuat peste termen.

Relevante în acest sens sunt și unele aspecte ale principiului securității raporturilor juridice care se conțin în hotărârea CtEDO din 05 iunie 2012 în cauza Ghirea contra Moldovei, unde s-a statuat că: „... principiul egalității armelor, care reprezintă unul din elementele noțiunii mai largi a procesului echitabil – presupune că fiecare parte beneficiară de o posibilitate rezonabilă de ași prezenta cazul în condițiile, că nu ar pune-o într-un dezavantaj substanțial în raport cu cealaltă parte.” Prin alte cuvinte, aplicarea regulilor referitoare la termenele limită este de natură să aducă atingere principiului egalității armelor în cazul în care părțile nu beneficiază de aceleași mijloace pentru a-și susține argumentele în fața instanței.

Din atare considerente, instanța de recurs, făcând trimitere la art. 420 Cod de procedură penală, care stipulează că recursul este o cale ordinară de atac ce poate fi folosită împotriva hotărârilor pronunțate asupra fondului cauzei și nu pot fi atacate cu recurs sentințele în privința cărora părțile nu au folosit calea apelului, sau apelul a fost respins peste termen, dispune inadmisibilitatea recursului declarat de reprezentantul Serviciului Fiscal de Stat, Direcția Generală Administrare Fiscală Nord, Diacioc Valeriu, considerându-l ca vădit neîntemeiat.

9. În temeiul art. 432 alin. (1) – (2) pct. 4) Cod de procedură penală, Colegiul Penal

d e c i d e :

Inadmisibilitatea recursului ordinar declarat de reprezentantul Serviciului Fiscal de Stat, Direcția Generală Administrare Fiscală Nord, Diacioc Valeriu, împotriva deciziei Colegiului penal al Curții de Apel Chișinău din Bălți din 30 iunie 2020, în cauza penală privind-o pe *COTOS Miraida XXXXX*, ca fiind vădit neîntemeiat.

Decizia este irevocabilă, pronunțată integral la 25 noiembrie 2020.

Președinte

Diaconu Iurie

Judecător

Catan Liliana

Judecător

Guzun Ion